

David's Division of the Spoils of War

1. ויקרא רבה (מרגליות) פרשת אמור פרשה כו:

על חמש חטאות מת שאול. 'וימת שאול במעלו אשר מעל בי"י' (דה"א י, יג), על שהרג נוב עיר הכהנים, ועל שחס על אגג מלך עמלק.
 'ועל דבר י"י אשר לא שמר' (שם), שלא שמע לשמואל, שא"ל 'לשבעת הימים תוחיל עד בואי אליך' (שמ"א י, ח). ולא עשה כן.
 'וגם לשאול באוב לדרוש', ששאל באוב.
 'ולא דרש בי"י וימיתוהו' (דה"א י, יד), 'ויאמר שאול אל הכהן אסוף ידך' (שמ"א יד, יט).

2. מדרש תהלים (בזבר) מזמור כז:

דבר אחר 'נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי'.
 אימתי אמר דוד פסוק זה, כשהיה מהלך לעמק רפאים, אף על פי כן לא הלך למלחמה עד ששאל באורים ותומים,
 וכן את מוצא כשהלך שמואל למשוח את דוד, היו מלאכי השרת מקטרגין אותו לפני הקדוש ברוך הוא, ואמרו רבוננו של עולם מפני מה נטלת המלכות משאול ונתת לדוד,
 אמר להם אני אומר לכם מה בין שאול לדוד,
 שאול הלך ושאל באורים ותומים, כיון שראה שבאו עליו פלשתים אמר לכהן אסוף ידך, ולא המתין עד שיגמור את הדבר, שנאמר 'זיהי עד דבר שאול אל הכהן [וגו', ויאמר שאול אל הכהן אסוף ידך]' (שמ"א יד יט),
 אבל דוד בשעה שראה את הפלשתים באין עליו בעמק רפאים, מיד התחיל לשאול באורים ותומים, שנאמר 'ויאספו עוד פלשתים [לעלות] וינטשו בעמק רפאים וישאל דוד [בה'] ויאמר לא תעלה הסב [אל אחריהם]' (שמ"ב ה כב כג), אין לך רשות לפשוט יד בהן, אפילו אם היו קרבין אצלך, עד שתראה ראשי האילנות מנענעין, שנאמר 'זיהי [בשמעך] את קול [צעדה] בראשי הבכאים (שם שם /שמואל ב' ה' /כד)...
 כיון שבאו פלשתים, היו ישראל רואין אותן, ולא היו רחוקין מהם אפילו ארבע אמות, אמרו ישראל לדוד למה אנו עומדין, אמר להם כבר נצטוית מן השמים, שלא לפשוט יד בהם, עד שנראה ראשי האילנות מנענעין, ואם נפשוט יד בהן מיד אנו מתין, ואם אין נפשוט יד מהן מיד הורגין אותנו, ומוטב שנמות צדיקים ולא נמות חייבין, אלא אני ואתם נתלה עינינו להקב"ה,
 מיד נדדו כל האילנות, ומיד פשטו בהם, שנאמר 'זיעש דוד [כן] כאשר צוהו (אלהים) [ה'] ויך את הפלשתים' (שמ"ב ה' כה), אמר הקב"ה למלאכי השרת, ראו מה בין דוד לשאול, מי גרם לדוד שניצל, דברו של הקב"ה שקיים והאיר לו, לכך נאמר 'נר לרגלי דבריך'.

3. מ"צ סגל, ספרי שמואל, עמ' רכה:

נגד דרשות האנשים הרעים בגדודו פוסק דוד שלמפגרים ינתן חלק שוה בשלל כמו ללוחמים. מפסק זה נעשה חוק בישראל שהשלל מתחלק שוה בשוה בין הלוחמים ובין היושבים על הכלים... כאן מדובר על חלוקה קבועה של השלל בין אנשי הצבא הפעילים ובין אנשי צבא פחות פעילים...

4. אברבנאל (פס' כד):

ועם היות דוד מלך נגיד ומצוה לאמים הנה לא גער בהם ולא צוה דבר כאשר דבר מלך שלטון, אבל דבר בתחנונים כרע כאח ואמר שמה שאמרו הוא בלתי ראוי מצדדים האחד לפי שהם בכחם ובגבורתם לא נצחו המלחמה, אבל הא-ל יתברך הוא נתן את אויביהם לפניהם, ולכן אין ראוי שיתחזקו בשלל כלו שאינו ירושה להם... כי הנה דין פשוט הוא בין הלוחמים שחלק היורד במלחמה מהלוחמים הוא שוה בשוה לחלק היושב מהם על הכלים ויחדו יחלוקו כמות זה כן מות זה, לפי שאין השלל מיוחד ללוחמים המסתכנים לבד כי העומדים על הכלים גם כן יעזרו במלחמה, אחרי שבסבתם הלכו אחיהם למלחמה ולא נטרדו בשמירת הכלים, ומזה היה הדבר מבואר בענין המאטים איש, שאחרי היותם שומרים המעבר המסוכן ההוא על נחל הבשור היה ראוי שיחלקו שוה בשוה עם אשר הלכו למלחמה, כ"א היושב על הכלים הוא חולק עם הלוחם, כל שכן וכ"ש שרצוי שיחלקו מי שיעמוד לשמור המעברות להצלת הלוחמים.

5. מלב"ם:

אולם דוד שבאר טעמו של זה החוק, שיסודו בנוי על מה שמלחמת ישראל ונצחונם אינו ע"י כחם וגבורתם רק ע"י זכותם בהשגחת ה' הלוחם בעדם, עד שכפי זה אין הבדל בין הלוחם ובין היושב על הכלים ומתפלל, הוא שם זה למשפט ג"כ בישראל, שאצל ישראל הוא משפט שכלי לא חק לבד.

6. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת לך לך פרשה מג:

[בלעדי רק אשר אכלו] וגו' הה"ד 'ויען כל איש רע ובליעל מהאנשים אשר הלכו עם דוד ויאמרו יען אשר לא הלכו עמנו לא נתן להם מהשלל וגו' ויאמר דוד לא תעשו כן אחי וגו' כי כחלק היורד במלחמה וכחלק היושב על הכלים יחדיו יחלוקו ויהי מהיום ההוא ומעלה וישימה לחק' (שמ"א ל' כב - כה). אמר ר' יהודה והלאה אין כת' כאן אלא 'ומעלה'. ממי למד? מאברהם זקינו שאמר 'בלעדי רק אשר אכלו' וגו'.

8. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת לך לך פרק יד:

'בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי ענר אשכול וממרא הם יקחו חלקם'. זה הוא שמצינו בדוד דכתיב 'ויהי מן היום ההוא ומעלה' (ש"א ל כה), א"ר יהודה והלאה אין כתיב כאן, אלא ומעלה, ממי למד מאברהם זקנו שנאמר 'בלעדי רק אשר אכלו הנערים', וכן אמר דוד 'כחלק היוצאים במלחמה וכחלק היושבים על הכלים יחדו יחלוקו' (שם שם כד), וכן מצינו בתורה, דכתיב 'וחצית את המלקוח בין תופשי המלחמה היוצאים בצבא ובין כל העדה' (במדבר לא כז), ומה שעשה דוד מן התורה עשה, ומה שכתוב 'וישימה דוד לחוק' (ש"א ל כה), כי נשתכחה מצוה זו וחדשה הוא ונקראת על שמו, למדנו כל המחדש דבר שנהיה ונשתכח, בהתחדשו נקראת על שמו, כי ענר אשכול וממרא לא הלכו במלחמה, דכתיב 'וירק את חניכיו ילידי ביתו, ואלו היו בעלי בריתו ונטלו חלקם'.

9. רד"ק שמ"א ל' כ:

נהגו לפני המקנה ההוא - פי' אדוני אבי ז"ל לפני המקנה שלהם שהצילו נהגו הצאן והבקר שלקחו מהעמלקים.